

До разової спеціалізованої вченої ради 055.026.055
Державного торговельно-економічного університету
(02156, м. Київ, вул. Кіото, 19)

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата технічних наук Золотарьової Оксани Григорівни на дисертацію
Вовк Юлії Русланівни на тему: «Товарознавча експертиза холодної зброї»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 076
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

Дисертаційна робота Вовк Юлії Русланівни є важливим науковим внеском у розвиток товарознавчої науки та експертизи холодної зброї. Ця робота відзначається великою актуальністю не тільки для України, а й для міжнародної товарознавчої спільноти. Дисертація демонструє результати багаторічних досліджень клинкової холодної зброї на основі виміру багатьох характеристик.

Мета дослідження, яка полягає в науковому та теоретичному обґрунтуванні товарознавчої експертизи холодної зброї, розробці критеріїв для визначення її автентичності, а також виявленні можливих загроз хімічного ураження при контакті з нею, є важливою та актуальною. Спосіб досягнення цієї мети, який включає в себе обґрунтування вибору об'єктів холодної зброї для дослідження, розробку методик та критеріїв для експертизи, а також проведення аналізу ринку та прогнозування вартості, свідчить про високий науковий рівень дослідження.

Актуальність роботи пояснюється відсутністю обґрунтованої сукупності критеріїв та показників якості для встановлення автентичності, розробленого регламенту проведення товарознавчої експертизи та прогнозування вартості холодної зброї, зокрема клинкової, що представлена як на світовому антикварному ринку, так і на ринку України. Особливу актуальність робота має для виконання завдань оцінки збитків, нанесених національній культурній спадщині України збройною агресією російської федерації (рф). Розроблено

математичну модель прогнозування вартості клинкової холодної зброї, в основу якої покладено вивчення вартісних та якісних показників на основі регресійного рівняння.

Наукова новизна полягає у розробленні регламенту проведення товарознавчої експертизи, який включає встановлення автентичності клинкової холодної зброї, а також прогнозування її вікової приналежності та вартості, зокрема в завданнях оцінки фінансових збитків унаслідок збройної агресії російської федерації.

Уперше було обґрунтовано сукупність критеріїв, показників якості та методів дослідження клинкової холодної зброї в експертній справі та доведено можливість застосування розробленого алгоритму встановлення автентичності та вікової приналежності клинкової холодної зброї з використанням удосконаленого методу дослідження хімічного складу її поверхні та впливу термічної обробки.

Набуло подальшого розвитку удосконалення методів дослідження хімічного складу поверхні клинкової холодної зброї та удосконалення прогнозування вартості клинкової холодної зброї з урахуванням видової специфіки.

Практична значимість дисертаційної роботи полягає у розробці регламенту товарознавчої експертизи клинкової холодної зброї з метою використання отриманих даних у завданнях встановлення її автентичності, прогнозування вікової приналежності та вартості, у тому числі для оцінювання збитків внаслідок збройної агресії РФ, а також впровадженні результатів досліджень у практику проведення товарознавчих експертиз та професійній оціночній діяльності.

Здобувачем Вовк Ю.Р проведено промислову апробацію результатів наукового дослідження та впроваджено методики визначення автентичності історичної холодної зброї в експертній лабораторії Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М.П. Семененка Національної академії наук

України, а також лабораторії Незалежного Інституту Судових Експертиз та лабораторії кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв при Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра».

За результатами дисертаційної роботи опубліковано 16 наукових праць, у тому числі 3 статті у фахових виданнях, 3 англійські статті, які індексуються у науковій базі Scopus, 10 тез доповідей на міжнародних, всеукраїнських наукових конференціях та симпозіумах.

Опубліковані наукові праці дисертаційної роботи відображають зміст дисертації та отримані науково-практичні результати дослідження і відповідають встановленим вимогам. Основні положення дисертації обговорені та схвалені на наукових і науково-практичних конференціях різних рівнів.

Структура роботи відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Загальний обсяг дисертації становить 153 сторінок друкованого тексту, основний матеріал дисертації викладено на 138 сторінках, робота містить 20 таблиць, 17 рисунків та додатки.

Загальна характеристика дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Вовк Ю.Р. представлена анотацією, вступом, чотирма розділами, висновками, списками використаних джерел до кожного розділу, а також змістовними додатками, що включають результати досліджень у вигляді таблиць, актів промислової апробації та розробленої автором «Методики визначення автентичності історичної холодної зброї»

Зміст кожного розділу та підрозділу дисертаційного дослідження підпорядковано меті та завданням, підсумками є наукові висновки, що також відповідають кількості та специфіці завдань дослідження. Здобувач на достатньому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, її актуальність, визначила мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, охарактеризували обрані матеріали та використані методи досліджень.

В *розділі 1* автор проаналізувала стан законодавства стосовно проведення товарознавчої експертизи клинкової холодної зброї, проаналізовано та обрано методи встановлення автентичності холодної зброї з метою прогнозування її вартості.

В *розділі 2* обґрунтовано вибір та подана характеристика об'єкту досліджень, визначено сукупність критеріїв, показників якості, охарактеризовано існуючі методи та удосконалено метод визначення хімічного складу поверхні для проведення товарознавчої експертизи обраних зразків клинкової холодної зброї з метою встановлення її автентичності.

В *розділі 3* описано розроблений автором алгоритм встановлення автентичності та вікової приналежності клинкової холодної зброї з використанням удосконаленого методу дослідження хімічного складу її поверхні та впливу термічної обробки, який передбачає натирання усієї поверхні досліджуваного зразка беззольним папером або бавовняним тампоном, із подальшим дослідженням емісійного спектру поверхні клинкової холодної зброї за допомогою електронного мікроскопу та якісного й кількісного складу домішок елімінованих хімічних елементів за допомогою РФА.

Також автором наведено результати проведених досліджень, зокрема хімічного складу поверхні за допомогою удосконаленого методу, імітування природнього процесу побутування холодної зброї термічною обробкою зразків за температури вище 300°C з метою пришвидшення перекристалізації та елімінації домішкових хімічних елементів на поверхні, встановлення видової спорідненості клинкової холодної зброї алгоритмом Рассела-Рао.

В *розділі 4* на основі проведених досліджень клинкової холодної зброї, розроблено математичну модель розрахунку вартості клинкової холодної зброї. Як приклад наведено прогнозовану вартість трьох зразків історичної клинкової холодної зброї: короткої шаблі із Сіная, шаблі унтерофіцерської з Пруссії та ритуального меча Дха.

В цілому, автор провела комплекс необхідних експериментальних досліджень, які дозволяють дійти переконливих висновків щодо науково-теоретичного обґрунтування та проведення товарознавчої експертизи клинкової холодної зброї для встановлення її автентичності, а також прогнозування вартості для оцінювання рівня можливих збитків національної культури у разі її втрати.

Висновки до роботи містять підсумок усіх результатів теоретичного обґрунтування та експериментальних досліджень.

Обґрунтованість і достовірність експериментальних результатів підтверджено значним числом досліджень, які мають наукове спрямування, логічно пов'язані, чітко підпорядковані, виконані за допомогою комплексу сучасних та традиційних методів. Поставлені в роботі завдання повністю відображені у висновках.

Особистий внесок здобувача не викликає сумніву, оскільки тема дисертації, обґрунтування та формулювання мети, об'єкту, вибір методів досліджень, постановка завдань наукового дослідження, проведення теоретичного пошуку та експериментальних досліджень, обробка результатів досліджень, формулювання висновків, виконані автором самостійно.

Результати дисертаційного дослідження в повній мірі відображені в опублікованих наукових працях та оприлюднені на науково-практичних конференціях в період 2019-2023 рр., що відповідає вимогам, встановленим для здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

При аналізі матеріалів статей, тез доповідей та дисертаційної роботи не виявлено порушень правил академічної доброчесності.

Недоліки та зауваження, які, заслуговують уваги здобувача та потребують уточнення:

1. Доцільно скоротити обсяг теоретичного Розділу 1, зробити його більш специфічним, що створює підґрунтя для наступних розділів.
2. Доцільно зазначити джерело походження рисунків 3.6, 3.7 та 3.8, 3.9.

Не зовсім зрозуміло, завдяки якому обладнанню було отримано дані.

3. Опис всіх методів досліджень має бути поданий в п.2.3. з відповідними поясненнями для визначення яких критеріїв та характеристик було використано кожен метод та можливо в якій частині дисертації. В Розділах 3 та 4 не доцільно повторно описувати методи.

4. Потребує впорядкування інформації про об'єкти досліджень та вилучити теоретичну інформацію. Автор наводить декілька переліків зразків зброї, але не зрозуміло, чому є різні зразки.

5. Не позбавлена робота і від недоліків з орфографії, описок тощо. Є деякі граматичні, пунктуаційні помилки, різні неточності.

Однак виявлені зауваження не знижують загального високого рівня дисертації.

Висновок:

Суть, обсяг, новизна виконаних теоретичних та експериментальних досліджень, їх наукова обґрунтованість, рівень виконання наукових завдань та структура дисертаційної роботи свідчать про відповідність вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а здобувач Вовк Юлія Русланівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (технічні науки).

Рецензент,

доцент кафедри товарознавства

та митної справи Державного

торговельно-економічного університету,

кандидат технічних наук, доцент

Оксана ЗОЛОТАРЬОВА